

Ul. Baku 36, Podgorica
+382 (0) 20 644 344
info@evropasad.com
evropasad.com

CRNA GORA

SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	3. 04.	20 ²⁴	GOD.	9:21
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/24-18			
VEZA:				
EPA:				
SKRAĆENICA:			PRILOG:	

SKUPŠTINA CRNE GORE
Predsjedniku Andriji Mandiću

U skladu sa članom 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, ministarki evropskih poslova, Maidi Gorčević, postavljam sljedeće:

POSLANIČKO PITANJE:

Poštovana ministarko Gorčević,

Možete li nam reći koje ste korake preduzeli u pogledu kreiranja Reformske agende, koje benefite ona pruža društvu i koliko je ista u korelaciji sa dobijanjem IBAR-a?

Obrazloženje:

Krajem godine ste najavili rad na Reformskoj agendi koja treba za cilj da ima usaglašavanje ciljeva sa Evropskom Unijom. Nakon ovih najava, a usljed odličnog rada Vlade i Skupštine, održana je Međuvladina konferencija između Evropske Unije i Crne Gore u Briselu, posle dvije godine pauze. Sljedeća konferencija je najavljena za jun, kada Crna Gora treba da dobije IBAR i na taj način postane pravi lider u regionu, kada su pregovori sa EU u pitanju.

M. Pižurica

Miloš Pižurica
Poslanik

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

Adresa: Bulevar revolucije 15
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 481 301
www.gov.me/mep
kabinet@mep.gov.me

Broj: 01-082/24-1264/7
Podgorica, 17. april 2024. godine

Klub poslanika Pokret Evropa sad
Poslanik Miloš Pižurica

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	18-04	20 24. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/24-18/2	
VEZA:		
EPA:		
SKRAĆENICA:	PRILOG:	

POSLANIČKO PITANJE

Možete li nam reći koje ste korake preduzeli u pogled kreiranja Reformske agede, koje benefite ona pruža društvu i koliko je ista u korelaciji sa dobijanjem IBAR-a?

ODGOVOR

Uvaženi poslaniče Pižurica,

Evropska komisija je usvojila 8. novembra 2023. godine predlog novog Plana rasta za Zapadni Balkan, sa ciljem ubrzanja procesa proširenja, te ekonomske konvergencije regiona Zapadnog Balkana sa prosjekom na nivou EU, uz projekciju da će sprovođenje reformi i finansijska podrška EU imati pozitivan efekat na ekonomski rast ekonomija država kandidata.

U tu svrhu, predložen je novi instrument za reforme i rast za region od 6 milijardi eura za period 2024-2027. Predviđeno je da paket finansijske podrške podrazumijeva kombinaciju 2 milijarde eura bespovratnih sredstava EU i 4 milijarde eura kreditnih sredstava međunarodnih finansijskih institucija dodijeljenih pod povoljnim uslovima. Bespovratna sredstva će biti stavljena na raspolaganje u okviru Zapadnobalkanskog Investicionog okvira (ZIO). Početni indikativni iznos raspoloživog finansiranja za svakog korisnika određuje se u skladu sa metodologijom predloženom od strane Evropske komisije (EK). Na osnovu te propisane metodologije (koja se bazira na formuli koja uključuje varijable kao što su broj stanovnika i bruto domaći proizvod), za Crnu Goru je opredijeljeno oko 413 miliona eura, i to : oko 275 miliona zajmova, od čega maksimalno 206 miliona eura direktne budžetske podrške u vidu zajmova, dok se preostali iznos od minimalno 68 miliona zajma i oko 137 miliona eura bespovratnih sredstava implementira kroz mehanizme ZIO.

Financijska podrška biće uslovljena ispunjenošću niza kriterijuma u **oblasti demokratije, vladavine prava i ljudskih prava**, a koji će biti definisani pojedinačno za svaku od država, uz dodatno poštovanje drugih opštih uslova u dijelu makro-financijske stabilnosti, dobrog upravljanja javnim finansijama, transparentnost i nadzora nad budžetom. Preduslovi i opšti uslovi moraju biti ispunjeni u svakom trenutku tokom perioda trajanja Instrumenta da bi se mogla izvršiti isplata. Takođe, prema nacrtu EU regulative, uslov će biti i uspostavljen sistem za regulisanje državne pomoći, te sistem javnih nabavki, kao i usklađenost sa Nacionalnim energetske i klimatskim planom, te drugim strateškim dokumentima.

Dodatno, preduslov za dodjelu ukupnog paketa financijske podrške je priprema i usvajanje **Reformske agende**. Regulativom je predviđeno da se isplate obavljaju tek nakon ispunjenja dogovorenih reformi.

S tim u vezi, Reformska agenda treba da pruži jasan prikaz konkretnih mjera (30-35 mjera), kao i ključne aktivnosti, te precizne indikatore za mjere napretka i ispunjenost mjera, uključujući uspostavljanje striktnih uslova za iznos i dinamiku isplate sredstava. Poseban naglasak je stavljen na potrebu prilagođavanja nacionalnog zakonodavstva i administrativnih sistema standardima EU. Dakle, ovaj dokument treba da predvidi detaljan vremenski plan sprovođenja reformi u četvorogodišnjem periodu, uzimajući u obzir trenutnu socio-ekonomsku poziciju Crne Gore i potrebe za ubrzanjem njenog razvoja u skladu sa EU standardima. Ispunjenost reformi iz Reformske Agende će biti uslov za dobijanje evropskog novca kao podrške budžetu dva puta godišnje.

U prethodnom periodu, Vlada je nakon konsultacija sa nadležnim službama EK identifikovala ključne mjere u četiri oblasti politika (biznis okruženje i razvoj privatnog sektora, digitalna i energetska/zelena tranzicija, razvoj ljudskog kapitala i vladavina prava/temeljna prava). Tako je, na sjednici Vlade Crne Gore od 5. i 11. decembra 2023. godine usvojen prvi, a zatim i drugi nacrt reformske agende za *Instrument EU za reformu i rast* koji je dostavljen EK. U Vladinom Prvom nacrtu reformske agende data je lista reformi iz oblasti poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora, digitalne i energetske/zelene tranzicije i razvoja ljudskog kapitala, dok je Drugim nacrtom proširena lista reformi obuhvatajući i reforme u oblasti vladavine prava (demokratija, pravosuđe, borba protiv korupcije, temeljna prava i sloboda medija, borba protiv organizovanog kriminala, vizna politika).

Ministarstvo evropskih poslova je sprovelo zaključak Vlade Crne Gore od 11.12.2023. godine i dostavilo Drugi nacrt reformske agende EK. U međuvremenu, ministarka EP donijela je rješenje br. 05/2-908/24 o formiranju radnog tima za pripremu Reformske Agende za Instrument EU za reformu i rast od 22. januara 2024. godine.

Radni tim je imao niz sastanaka sa EK prije 19. januara 2024. godine kada je EK prezentovala ključna očekivanja i naredne korake u pripremi Reformske agende i dostavila Ministarstvu evropskih poslova metodologiju za pripremu Reformske agende. Nakon toga, u Briselu je 6 i 7. februara 2024. godine održana TAIEX radionica u kojoj su učestvovali predstavnici Radnog tima iz Crne Gore, kao i iz svih država korisnica podrške kroz ovaj instrument.

U prostorijama Delegacije EU u Crnoj Gori 20. februara 2024. godine održana je misija Generalnog direktorata EK za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) povodom mapiranja infrastrukturnih projekata koji bi mogli biti predmet finansiranja kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir u okviru Plana rasta EU za Zapadni Balkan. Sastanak je imao za cilj da se delegaciji EK predstavi lista infrastrukturnih projekata koji bi mogli biti spremni za finansiranje u periodu do 2027. godine i to iz sektora koji su prepoznati kao prioritetni za finansiranje (energetike, saobraćaja, digitalne infrastrukture, razvoja ljudskog kapitala i infrastrukture za razvoj privatnog sektora).

Zaključak misije bio je da se na nivou Vlade mora definisati lista projekta, na osnovu predstavljenih projekata po oblastima, koja bi jasno predstavljala poredak prioriteta iz svih sektora. Cilj je da se dobije lista projekata vrijednih okvirno pola milijarde eura, za koje bi mogla biti povučena podrška EU u iznosu od 213 miliona eura, dok bi ostatak bio finasiran kreditima međunarodnih finansijskih institucija i/ili iz nacionalnog budžeta. Sredstva EU će zavisiti od implementacije reformi koje budu definisane Reformskom agendom i postepeno će se otpuštati kroz sedam isplata do kraja 2027. godine, u zavisnosti od ispunjavanja indikatora.

Ministarstvo evropskih poslova je u koordinaciji sa resornim ministarstvima sprovelo proces identifikacije i pripreme opisa prioritetnih projekata po sektorima. Predloženi prioritetni projekti dostavljeni su od strane:

- *Ministarstva energetike i rudarstva* koje je identifikovalo i predložilo **9 prioritetnih projekata** iz oblasti energetike, ukupne vrijednosti **381,12 miliona eura**;
- *Ministarstva javne uprave* koje je identifikovalo i predložilo **2 prioritetna projekta** iz oblasti digitalne infrastrukture, ukupne vrijednosti **30 miliona eura**;
- *Ministarstva ekonomskog razvoja* koje je identifikovalo i predložilo **1 prioritetni projekat** iz oblasti digitalne infrastrukture, ukupne vrijednosti u zavisnosti od scenarija između **80.38 i 142,68 miliona eura**;
- *Ministarstva saobraćaja i pomorstva* koje je identifikovalo i predložilo **2 prioritetna projekta** iz oblasti saobraćaja, ukupne vrijednosti **390,7 miliona eura**;
- *Ministarstva zdravlja* koje je u identifikovalo i predložilo **1 prioritetni projekat** iz oblasti razvoja ljudskog kapitala, ukupne vrijednosti **0,6 miliona eura**;
- *Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija* koje je identifikovalo i predložilo **44 prioritetna projekta** iz oblasti razvoja ljudskog kapitala, ukupne vrijednosti **233,35 miliona eura**;

U skladu sa rokovima definisanim od strane EK i intenzivne međusobne komunikacije Radnog tima sa EK na pripremi Reformske agende, nacrt dokumenta prema novom obrascu EK je dostavljen 1. marta 2024. godine. Ovaj dokument je predstavljao dobru osnovu za pripremu finalne verzije dokumenta. U metodološkom smislu, fokus je bio na glavnim elementima poput opisa reformskih mjera, aktivnosti/koraka, ishoda, rezultata i indikatora. Takođe, EK je informisana da će Vlada tokom marta odlučiti o međusektorskoj listi prioritetnih projekata, koja će biti dostavljena u narednoj verziji Reformske agende. Od strane EK 18. marta 2024. godine je dostavljen dokument koji sadrži predlog mjera u novom formatu, koji

podrazumijeva pojednostavljenu tabelu sa indikatorima, smanjen broj reformskih mjera, kao i predlog koraka za njihovo ostvarivanje sa vremenskim rokom.

U skladu sa tim, 22. marta 2024. godine održan je sastanak Radnog tima, a zatim i videokonferencija sa predstavnicima EK 25. marta 2024. godine. Cilj sastanaka se odnosio na analiziranje dokumenta, novih rokova i dogovora o dinamici prilagođavanju dokumenta novom predlogu mjera.

Na sjednici **Savjeta za javne investicije** održanoj 26. marta 2024. godine diskutovano je o prioritetnim infrastrukturnim projektima iz sektora koji su prepoznati kao prioritetni za finansiranje (energetika, saobraćaja, digitalne infrastrukture, razvoja ljudskog kapitala i infrastrukture za razvoj privatnog sektora). Kroz zaključak sa sjednice zaduženo je Ministarstvo evropskih poslova da u ime Savjeta utvrdi konačnu listu projekata za uvrštavanje u finalni nacrt Reformske agende za Instrument EU za reformu i rast, shodno sljedećim prioritetnim oblastima: **prosvjeta, zdravlje, digitalizacija, energetika i saobraćaj**.

Posljednja verzija Reformske agende, koja je 2. aprila 2024. godine dostavljena EK, sadrži 33 indikativne reformske mjere u okviru 15 podoblasti (sektora) i predstavlja osnovu za izradu finalnog dokumenta. U narednom periodu se očekuje dostavljanje komentara od kolega iz EK, nakon čega će se u okviru Radnog tima pripremiti i dostaviti EK finalna verzija Reformske agende do kraja aprila 2024. godine. Dokument će prije toga biti usvojen i na sjednici Vlade Crne Gore.

Iako priprema i usvajanje Reformske agende, kao ključnog dokumenta koji sumira planove po pitanju ključnih reformi za ubrzanje ekonomskog rasta i postepenog pristupanja Jedinstvenom tržištu EU, nije u direktnoj vezi sa dobijanjem Izvještaja o ispunjavanju privremenih mjerila za poglavlja 23 i 24 (IBAR), spremnost Vlade da pripremi ovako kompleksan dokument svakako će ići u prilog ostalim naporima koje ulažemo i doprinijeti pozitivnijoj percepciji efikasnosti rada crnogorske administracije u susret dobijanju IBAR-a. Dodatno, kako je predlogom regulative EU za Instrument za reformu i rast predloženo da napredak u sprovođenju reformi u oblasti vladavine prava i temeljnih prava bude horizontalni preduslov za dodjelu finansijske podrške EU, Reformskom aqednom je predviđena cijela oblast politike koja se odnosi na reforme u ovoj oblasti. Pored reformi u oblasti pravosuđa, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, temeljnih prava i vizne politike, posebno je važan set reformi oblasti demokratije, koji predviđa i reformu izbornog zakonodavstva. Sve ove reforme koje su predmet Reformske agende, a tiču se vladavine prava i temeljenih prava, sasvim izvjesno će biti i dio zahtjeva EU iz završnih mjerila za poglavlje 23 i 24. Njihovo sprovođenje, pored konkretne koristi koju će donijeti sredstva iz Plana rasta, značiće i da smo bliži konačnom cilju – članstvu u EU i društvu u kojem je u potpunosti uspostavljena vladavina prava.

Rok za usvajanje finalne verzije Reformske agende je kraj aprila 2024. godine, a zatim slijedi procedura kojom je planirano da Crna Gora s EK sklopi i Sporazum o instrumentu (eng. "Facility Agreement") te posebni Sporazum o zajmu (eng. "Loan Agreement"), što se može očekivati u 2. ili 3. kvartalu 2024. godine. Očekuje se da će Crna Gora ispuniti sve preduslove

za dobijanje IBAR-a do sredine tekuće godine, a dobijanje sredstava kroz Reformsku agendu je uslovljeno ispunjavanjem definisanih mjera, tako da će dobijena podrška značajnije doprinijeti ispunjavanju završnih mjerila iz poglavlja 23 i 24, kada ona budu definisana.

EK očekuje da će predlog regulative usvojiti u Evropskom parlamentu i Evropskom savjetu početkom drugog kvartala. U skladu sa dinamikom predstavljenom od strane EK, u junu ili najkasnije u julu može se očekivati povlačenje prve tranše sredstava, pod uslovom da se regulativa usvoji u ovom mandatu Evropskog parlamenta i Evropskog savjeta koji traje do novih izbora u EU a koji se očekuju u junu 2024. godine.

S poštovanjem,

MINISTARKA
Maida Gorčević

Maida Gorčević